

A Magyar Felsőoktatási Levéltári Szövetség 2022. évi vándorgyűlése Szegeden

Az egyetemi levéltárak és levéltárosok szakmai szervezete, a Magyar Felsőoktatási Levéltári Szövetség (MFLSZ) idei vándorgyűlését 2022. augusztus 24–26 között tartotta Szegeden. Az MFLSZ közel három évtizedes működése során hagyománnyá vált, hogy rendezvényeinek olyan helyszínt választ, ahol jelenlétével felhívhatja a figyelmet az egyetemi levéltáriügy fontosságára. Az idei helyszínválasztással az MFLSZ is szerette volna elismerni azt a példaértékű nemzetközi és hazai egyetemi és közgyűjteményi összefogást eredményező munkát, amelyet a Szegedi Tudományegyetem (SZTE) Levéltára végzett az egyetem 2021–2022. évi évfordulós megemlékezéseinek szervezésében. 2021-ben volt az SZTE elődöntője, a Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem Szegedre költözésének centenáriuma. 2022-ben pedig a Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem eredeti, kolozsvári alapításának 150. évfordulójára emlékezhetünk.

A vándorgyűlés szakmai programjai a SZTE Központi Épületében zajlottak. Az augusztus 24-én délután tartott megnyitón Vajda Tamás a MFLSZ elnöke és a házigazda egyetem levéltárának igazgatója üdvözölte a megjelenteket. Köszöntőt mondott Szóllás Péter a Kulturális és Innovációs Minisztérium (KIM) Könyvtári és Levéltári Főosztályának vezetője és dr. Varsányi Attila a Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád-Csanád Megyei Levéltárának igazgatóhelyettese.

A köszöntőket követően két hagyományos programmal folytatódott a rendezvény. Az első kerekasztal-beszélgetésen a minisztérium, a szakmai szervezetek és a társ-egyesületek képviselői vettek részt Vajda Tamás MFLSZ elnök moderálásával. A KIM Könyvtári és Levéltári Főosztálya képviselőjében Bényei Balázs István főtanácsos, levéltári referens és Halász János levéltári referens a minisztériumi struktúraváltozással összefüggő feladatokról, a várható jogszabályi változásokról beszélt. A Levéltári Szakfelügyelet nevében dr. Cseh Gergő Bendegúz levéltári vezető szakfelügyelő adott tájékoztatást a szakfelügyelet ez évi ellenőrzési terveiről, kiemelve az általuk a 2022. második félévében végzendő levéltári raktárminősítéseket. Mivel Cseh Gergő Bendegúz a Magyar Levéltárak Vezetőinek Tanácsa (MLVT) vezetője is, egyesületi elnöki minőségében is részt vett a beszélgetésen. Dr. Koltai András a Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesülete (MELTE) elnöke és az NKA Könyvtári és Levéltári Kollégiumának kuratóriumi tagja, a kollégium levéltári pályázatokkal kapcsolatos tanulságairól beszélt. A Magyar Levéltárosok Egyesületét (MLE) képviselő Zsidi Vilmos választmányi tag, egyesületi titkár örömmel jelentette be, hogy megjelent a *Magyarország Levéltárai* kiadvány új kiadása, amely hamarosan angol nyelven is elérhető lesz. A Fiala Levéltárosok Egyesületét (FLE) Szendrői Áron képviselte, aki az FLE-nek a levéltáros hallgatók körében végzett szakmai közösségépítő munkájáról számolt be.

A beszélgetést egy másik hagyományos vándorgyűlési esemény az *Egyetemi levéltárak vezetőinek kerekasztala* követte. A jelenlévő egyetemi levéltárvezetők ötperces beszámolóban mutatták be az általuk irányított levéltárak eredményeit és gondjait. A kerekasztal-beszélgetést Osváth Zsolt MFLSZ alelnök vezette. A levéltártípus jellegzetessége, hogy egy nagy szervezet részeként működik, ezért tevékenysége nagyban függ a fenntartótól és fontos az egyetemi vezetőkkel kialakított jó kapcsolat. Noha mindegyik levéltár működtet kutatószolgálatot, a nagyobb egyetemeket leszámítva a jellemzőbbek a szervezeten belülről érkező adatkérések, gyakorlatilag az egyetem szervezeti egységei jelentik az ügyfeleket. A levéltárak szakmai működése nagyban függ az ágazati támogatásoktól, amelynek legfontosabb forrásai a minisztériumi működési támogatás és a Nemzeti Kulturális Alap könyvtári és levéltári kollégiumának pályázatai. Cseh Gergő Bendegúz levéltári vezető szakfelügyelő az elhangzottakhoz fűzött hozzászólásában elmondta, hogy a krónikus problémák ellenére egy év alatt is látszódik fejlődés, születnek jelentős eredmények az egyetemi levéltárakban. A vezető szakfelügyelő proaktivitásra buzdította az kollégákat, abban a tekintetben, hogy aktívan keressék az együttműködési lehetőségeket az egyetemen belül.

Az első napot egy három előadást magában foglaló *Levéltári szakmai aktualitások* elnevezésű szekció zárta dr. Molnár László elnökségi tag ülészeki elnökletével. Elsőként dr. Haraszi Viktor az MLVT alelnöke *Levéltári jogszabály-változások 2020–2022 folyamán* címmel tartott előadást. Ezt követte P. Holl Adrien főosztályvezető (Budapest Főváros Levéltára) *Budapest Főváros Levéltára akkreditált levéltári továbbképzései* című prezentációja. A bemutatott továbbképzések egyikén, az állományvédelmi tanfolyamon több tagtársunk is részt vett és azóta is eredményesen hasznosítja az ott tanultakat. Sörény Edina központvezető (DigKomp Központ) a Kézai Simon programot mutatta be, amelyhez első egyetemenként a Széchenyi István Egyetem csatlakozott. A Kézai Pont az egyetem levéltárában működik. A program célja, hogy a családtörténeti dokumentumokkal rendelkezők egy virtuális emlékalumba töltsék fel a személyes dokumentumaik (főleg fényképek) digitalizált változatát. A Kézai Program (kezei.hu) nem kíván a közgyűjteményekkel konkurálni, egyelőre nem célja a hosszú távú megőrzés, ugyanakkor nemzetközi terjeszkedésben és a virtuális családi album szolgáltatáshoz kapcsolódó termékek értékesítésében gondolkodik (pl. ajándéktárgyak, nyomtatott fényképalbum).

A 2022. augusztus 25-i második napot egy újabb kerekasztal-beszélgetés nyitotta, amelynek témája az egyetemtörténet-kutatás a történész szakma és egyetemi vezetés szemszögéből. A beszélgetést ismét az MFLSZ elnöke Vajda Tamás moderálta. Résztvevői: dr. Szögi László c. egyetemi tanár, elnök (MTA Történettudományi Bizottsága Egyetem-történeti Albizottság), dr. Fedeles Tamás egyetemi tanár, Pécsi Tudományegyetem oktatási rektorhelyettese, dr. Nógrádi Antal intézetvezető egyetemi tanár (Szegedi Tudományegyetem SZAOK Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstani Intézet) és dr. Antal Tamás egyetemi tanár, tudományos és általános dékánhelyettes (Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar) voltak. A beszélgetőtársak pozíciójának köszönhetően egyszerre voltak jelen (akár egy személyben) a történész szakma és az egyetemek különböző beosztású vezető munkatársai. A kerekasztal tanulságaként elmondhatjuk, hogy kívánatos

az egyetemtörténeti kutatás, a tudományos ismeretterjesztő tevékenység és a PR-célok összehangolása, a sikeresség érdekében fontos az egyetemi levéltárak és fenntartóik, valamint a történeti azonosság tudat ápolását küldetésüknek tekintő egyetemi szervezeti egységek tervszerű partneri együttműködése.

A nap második szakmai blokkját az *Egyetemtörténeti kiadványok bemutatója* címet viselő ülés szak jelentette. Ennek ülés elnöki tisztét dr. Tóth Krisztina elnökségi tag töltötte be. Elsőként a fennállásának egy éves évfordulóra készült, egyetemtörténeti forrásokat is felhasználó *A Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Képes Krónikája* című reprezentatív kiadványt mutatta be a MFLSZ tagja, Kissné Bognár Krisztina levéltárvezető (Veritas Történetkutató Intézet és Levéltár), a kötet egyik társszerzője. A mű fő célja az új intézménynek számító egyetem identitásának kialakítása, az integráció során csatlakozott szervezeti egységek bemutatása. Mindegyik fejezethez történeti rész is tartozik, amelyek korábbi munkák felhasználásával készültek. Képanyaga kiemelkedő, igyekszik a fontosabb szervezeti egységek vezetőinek számbavételét is megvalósítani a szövegek közötti táblázatokban. Az egyelőre csak nyomtatott formában megjelent képeskönyv hamarosan elektronikusan is letölthető lesz.

Másodikként *A Budapesti Corvinus Egyetem és elődintézményei története a kezdetektől 2020-ig* című, a hazai közgazdasági képzés teljes időszakát felölelő tudományos igényű monográfiát mutatta be Zsidi Vilmos levéltárvezető (BCE Levéltára), a kötet társszerkesztője. A kiadvány az egyik jogelőd, a Tudományegyetemi Közgazdaságtudományi Kar alapítása 100. évfordulójára emlékezve készült. Az Akadémiai Kiadó gondozásában megjelent munka a kiadó MeRSZ szolgáltatásából digitálisan is elérhető. Zsidi Vilmos, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem levéltárosaként beszélt a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem jogelődje megalakulásának 145 éves évfordulójára tervezett egyetemtörténeti mű előkészületeiről is, amelyet hároméves kutatómunka alapol meg.

A Szegedi Tudományegyetem jogász professzorai I. című biográfiát dr. Antal Tamás egyetemi tanár, a mű szerkesztőbizottságának tagja ismertette. Az SZTE jogi karának oktatói, doktoranduszai, fiatal kutatói bevonásával készült munka a Forum jogtudományi folyóirat számaként jelent meg. 51, főként 1945 előtt működött kolozsvári-szegedi egyetemi jogtanár életrajzát, teljességre törekvő publikációs listáját és a szakirodalmi forrásokat tartalmazza. A kiadvány az SZTE Klebelsberg Könyvtár Contenta nevű repozitóriumból teljes terjedelemben letölthető.

A Hagymány, oktatás, innováció. A Semmelweis Egyetem 250 éve című képekkel gazdagon illusztrált, oral history forrásokra is támaszkodó, tudománytörténészek, levéltáros és kommunikációs szakemberek bevonásával összeállított tudományos és ismeretterjesztő jellegű reprezentatív kiadványt dr. Molnár László igazgató (Semmelweis Egyetem Központi Levéltár), a kötet szerkesztője tárta a hallgatóság elé.

A szekció lezárásaként egy újabb egyetemtörténeti monográfiát, a *Fejezetek a Szegedi Tudományegyetem történetéből 1872–1921* című munkát mutatta be Vajda Tamás igazgató (SZTE Levéltára), a kötet társszerkesztője. A közel nyolcszáz oldalas mű sokszerzős, tanulmánykötet, összességében az egyetem kolozsvári szakaszának teljes körű megismerését nyújtja.

A vándorgyűlés keretében szervezett tudományos konferencia utolsó *Egyetemi évfordulók és a felsőoktatási szaklevéltárak* című ülészakának elnöki tisztét dr. Szögi László c. egyetemi tanár, az MTA Történettudományi Bizottsága Egyetemtörténeti Albizottsága elnöke és az MFLSZ tiszteletbeli elnöke látta el. A szekció első előadója dr. Toth Szilárd tanszékvezető egyetemi docens (Babeş-Bolyai Tudományegyetem Kolozsvári Magyar Történeti Intézet Jelenkor Története és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék) volt. Előadásának címe *A Ferenc József Tudományegyetem megalakulása 150. évfordulójáról megemlékező kolozsvári események*. Ennek párjaként *Az SZTE Levéltárának részvétele a Ferenc József Tudományegyetem megalakulása 150. és Szegedre településének 100. évfordulójáról megemlékező szegedi eseményekben* Vajda Tamás igazgató (SZTE Levéltára) tartotta az ülészak második referátumát. Dr. Sági Éva levéltárvezető (Soproni Egyetem Központi Könyvtár és Levéltár) *A Soproni Egyetem Központi Könyvtár és Levéltár részvétele a trianoni békeszerződés aláírásának 100. évfordulójáról megemlékező eseményekben*, címmel idézte fel a Sopron Megyei Jogú Város és a Soproni Egyetem együttműködésében megvalósult, a soproni népszavazás 100. évfordulója tiszteletére rendezett emlékév eseményeit. A konferencia utolsó előadásaként *A BCE Levéltárának részvétele a Tudományi Egyetemi Közgazdaság-tudományi Kar megalakulásának 100. évfordulójáról megemlékező eseményekben* címmel Zsidi Vilmos levéltárvezető (BCE Levéltára) vázolta fel azt a többéves előkészítő munkát, amely megelőzte és lehetővé tette nemcsak a korábban bemutatott kiadvány megjelentetését, de a már évek óta fennálló egyetem-történeti kiállítás újragondolását is.

Kerekasztal-beszélgetés a minisztérium, a szakmai szervezetek és a társegyesületek képviselőinek részvételével. Moderál: Vajda Tamás MFLSZ elnök (Fotó: Acél Róbert)

Szóllás Péter a Kulturális és Innovációs Minisztérium Könyvtári és Levéltári Főosztályának főosztályvezetője köszönti a rendezvény résztvevőit. (Fotók: Acél Róbert)

A 2022. augusztus 26-i záró napon a résztvevők – szakmai tanulmányi nap keretében – látogatást tettek a házigazda SZTE Levéltárában, majd dr. Biernacki Karol igazgató kaulauzolásával megtekintették az MNL Csongrád-Csanád Megyei Levéltárának a közel-múltban átadott Kálvária téri, a 21. század levéltári szakmai követelményeinek megfelelően átalakított épületét, végül felkeresték a SZTE SZAOK Anatómiai Múzeumát.

A MFLSZ 2022. évi vándorgyűlésén szinte az összes működő felsőoktatási levéltár képviseltette magát. A tanácskozás a személyes találkozásokon túl alkalmat adott arra, hogy bemutassák eredményeiket, tájékozódjanak az országos levéltári projektekről. A sikeres szervezés anyagi háttérét a Nemzeti Kulturális Alaptól és a Nemzeti Együttműködési Alaptól elnyert pályázati támogatás, és az ezeket kiegészítő MFLSZ önerő teremtettk meg. A következő vándorgyűlést 2023 augusztusában Pécsen tartja a szövetség.

Homor Péter

A Levéltári Szemle szerzőinek figyelmébe!

A Levéltári Szemle aktuális közlési és hivatkozási szabályzata, valamint a levéltáros interjúkra vonatkozó útmutató elérhető a Magyar Levéltári Portálon:

[https://archivportal.hu/index.php/egyesulet/
leveltari-szemle/](https://archivportal.hu/index.php/egyesulet/leveltari-szemle/)

Kérjük jövődő szerzőinket, hogy kéziratuk elkészítésénél ezen útmutatókat vegyék figyelembe!

A borítón:

illusztráció A levéltáros szakma újabb kihívása:
a levéltárpedagógia. *Gyermekprogramok a Gyulafehérvári
Főegyházmegyei Levéltárban* című tanulmányhoz

450 Ft

WWW.ARCHIVPORTAL.HU/LEVELTARI-SZEMLE